

Mavzu: Soʻzlarda tovush ortishi

Aa Koinot – butun borliq.*

koinot

LUG'AT

***koinot** – moddiy olamning kuzatish mumkin boʻlgan, bizni oʻrab turgan barcha qismi; butun borliq, yer-u osmon, olam

Ayrim soʻzlarning talaffuzida unlilar orasida **y** undoshi qoʻshib aytilsa-da, yozuvda tushib qoladi.

Masalan: *oid, doim, shoir.*

Ayrim soʻzlarning qoʻsh undoshlari oʻrtasida qisqa **i** tovushi talaffuz etilsa-da, ammo yozilmaydi.

Masalan: *fikr, ufq, matn.*

1-mashq. Oʻqing. Husnixat bilan koʻchiring. Talaffuzida tovush ortadigan soʻzlarni topib, belgilang.

1. Koinot cheksiz sirlarga boy boʻlib, undagi yulduzlar soni Yerdagi barcha qum zarrachalaridan ham koʻproqdir!
2. Ulugʻbek bobomiz koinot va yulduzlar olamini oʻrganishda ilmga asoslangan yangi astronomiya³ faniga poydevor qoʻygan.

2-mashq. Matnni diqqat bilan o'qing, ortiqcha yozilgan **y** harflarini tushirib qoldirib, xatosiz ko'chiring.

Bugun maktabimizda mashhur shoyir bilan uchrashuv bo'ldi. Biz stol atrofida doyra bo'lib o'tirib, samimiy suhbatlashdik. Uchrashuvda odob-axloq qoidalariga oyid ko'p qiziqarli² she'rlar o'qildi.

3-mashq. Quyidagi so'zlarni ikkita savatga joylang.

shior, quyon, doir, maishiy, qoya, foiz, tayyor, buyuk, million, teatr, dunyo, quyosh, tabiat, biologiya, diyor

Talaffuzida **y** eshitilsa ham, yozuvda ifodalanmaydigan so'zlar

So'z tarkibida **y** harfi bor va yozuvda ifodalanadigan so'zlar.

- Ikkala savatga ham taalluqli bo'lgan so'zlarni toping va ular ishtirokida to'rtta gap tuzing.

4-mashq. Nuqtalar o'rniga mos so'zlarni qo'yib, gaplarni ko'chiring.

1. Har bir o'yin va musobaqada o'ziga xos ... mavjud.
2. Alisher Navoiy – buyuk mutafakkir va g'azalnavis
3. Matematika darsida sirkul yordamida ... chizdik.⁵
4. Inson tanasining yetmish ... suvdan iborat.

Foydalanish uchun so'zlar: shoir, qoida, foizi, doira.

- Yozgan so'zlaringiz qanday qoidaga mos keladi? Fikringizni izohlang.

5-mashq. “Stadionda” mavzusida hikoya yozing. Talaffuzida tovush ortishi yuz beradigan so'zlardan foydalaning.

